

Հայաստանի Հանրապետության Գլխավոր դատախազության կողմից տրամադրված տեղեկությունը՝ ի պատասխան Եվրոպայի խորհրդի Մարդու իրավունքների հանձնակատար Դունյա Միյատովիչի՝ 2021թ.-ի նոյեմբերի 18-ի նամակի

Մարդու իրավունքների եզրիական կենտրոնի ղեկավար պարոն Սաշիկ Սուլթանյանին առաջադրվել է մեղադրանք՝ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետով՝ ՀՀ Ազգային անվտանգության ծառայության Քննչական դեպարտամենտի կողմից քննվող քրեական գործի նախաքննության ընթացքում ձեռք բերված բավարար ապացույցների հիման վրա: Այդ ապացույցները փաստում են, 2020թ. մայիսին Իրաքի Հանրապետությունում գործող «yezidinews.com» կայքին տված, և նույն թվականի հունիսի 8-ին կայքի կողմից հրապարակված հարցազրույցով պարոն Սուլթանյանը կատարել է հայերի և ՀՀ-ում իրենց ուրույն ազգային ու էթնիկ ինքնությունն ունեցող, ազգային փոքրամասնություն հանդիսացող եզդիների միջև ազգային թշնամանք հարուցելուն ուղղված գործողություններ:

Սաշիկ Սուլթանյանի նկատմամբ քրեական հետապնդում հարուցելու հանգամանքը որևէ պարագայում չի կարող մեկնաբանվել որպես խոսքի ազատության սահմանափակում կամ միջամտություն իրավապաշտպան գործունեությանը: Հայաստանի Հանրապետության Դատախազությունը հավատարիմ է խոսքի ազատության և մարդու իրավունքների պաշտպանությանն ուղղված՝ Հայաստանի Հանրապետության ստանձնած միջազգային պարտավորությունների կատարմանը: Մինևնույն ժամանակ, ցանկացած ենթադրյալ հանցավոր գործունեություն չի կարող քողարկվել այնպիսի բարձր արժեքներով, ինչպիսիք են խոսքի ազատությունը կամ մարդու իրավունքների պաշտպանությունը: ՀՀ Սահմանադրության Հոդված 28-ն ամրագրում է, որ բոլորը հավասար են օրենքի առջև: Պարոն Սաշիկ Սուլթանյանի դեմ առաջադրված մեղադրանքները հիմնված են, ի թիվս այլնի, yezidinews.com կայքին նրա տված վերոնշյալ հարցազրույցի վրա, որը չի կարող համարվել քննադատություն կամ իրավունքների պաշտպանություն և չի տեղավորվում խոսքի ազատության լեգիտիմ իրագործման շրջանակում:

Ի պատասխան շահագրգիռ կողմերի և կազմակերպությունների արտահայտած մտահոգությունների՝ ՀՀ գլխավոր դատախազությունը բազմիցս անդրադարձել է պարոն Սաշիկ Սուլթանյանին վերագրվող ենթադրյալ հանցավոր արարքների հստակ դրսևորումներին, որոնք համադրելի են ՀՀ Քրեական օրենսգրքի 226-րդ հոդվածով նախատեսված՝ հանրության համար վտանգավոր արարքների հետ: Մասնավորապես՝ քննության ընթացքում ձեռք բերված փաստական տվյալների համադրությունը ցույց է տալիս, որ պարոն Սուլթանյանը ոչ ճշգրիտ տեղեկություններ է տրամադրել՝ պնդելով, թե «ՀՀ տարածքում եզդիների իրավունքներն պաշտպանված չեն, հայերի կողմից եզդիներն ընդունվում են որպես հետամնաց ազգ, հայերը ծաղրում են եզդիներին և խտրական վերաբերմունք դրսևորում նրանց նկատմամբ, եզդիները Հայաստանում հնարավորություն չունեն սովորելու իրենց մայրենի լեզուն, ինչի պատճառով եզդիներենը մոռացվում է, հայերը եզդիներին իրենց մշակույթը զարգացնելու հնարավորություն չեն տալիս, Հայաստանում կառուցված եզդիական սրբատեղիում կրոնական ծեսեր չեն կատարվում, մշակութային միջոցառումներ չեն իրականացվում, հայերը խլում են եզդիների ունեցվածքը, բիզնեսները, տներն ու հողերը, եզդիների վիճակը գնալով վատացնում են, ասում են, որ եզդին ՀՀ-ում հող և հող ունենալու իրավունք չունի, ՀՀ-ն այս առումով ոչինչ չի ձեռնարկում եզդիների իրավունքները պաշտպանելու համար, անկախացումից ի վեր Հայաստանը եզդիներին

զարգանալու հնարավորություն չի տվել, եզոխաբնակ գյուղերը հայաբնակ գյուղերի համեմատ գտնվում են անբարեկարգ վիճակում, 1990-ական թվականներին ՀՀ-ում սկսվել է շովինիստական շարժում, որի ընթացքում հայերն ասել են, թե միայն իրենք պետք է բնակվեն Հայաստանում, շատ եզոխների հայերը գնդակահարել են, շատերին՝ վտարել իրենց տներից, եզոխները տնական ժամանակ ապրել են վախի մթնոլորտում: Պարոն Սուլթանյանը նաև ասել է, թե «պետական համակարգում եզոխներն առաջխաղացման հնարավորություն չունեն, նրանք զբաղեցնում են ստորին օղակի պաշտոններ: Բացի այդ՝ ՀՀ-ում չկա մի այնպիսի գյուղ, որտեղ հայերն ու եզոխները միասին բնակվեն, և համայնքի ղեկավարն ազությամբ եզոխ լինի, իսկ երբ 1990-ական թվականներին նմանատիպ գյուղերից մեկում մի եզոխ առաջադրվել է որպես համայնքի ղեկավարի թեկնածու, նրա տան վրա կրակել են:Նկարագրվածի արդյունքում եզոխներն իրենց ապագան ՀՀ-ում չեն տեսնում, Հայաստանն իրենցը չեն համարում և արտագաղթում են ՀՀ-ից, գյուղերում միայն մեծահասակ եզոխներն են մնացել, իսկ 50 տարի անց ՀՀ-ում այլևս եզոխներ չեն բնակվի»:

Այսինքն Ս. Սուլթանյանը Հայաստանի Հանրապետությունը օտարերկրյա լրատվամիջոցով ներկայացրել է որպես քաղաքական, տնտեսական, սոցիալական, մշակութային և հանրային կյանքի այլ բնագավառներում ազգային խտրականություն դրսևորող պետություն: Մեր երկիրը պատմության ընթացքում եզոխների համար եղել է հայրենիք, և վերջերս Հայաստանում բացվել է աշխարհում եզոխական ամենամեծ տաճարը, որը խորհրդանշում է հայ և եզոխ ժողովուրդների դարավոր միջկրոնական և միջմշակութային ներդաշնակությունն ու համակեցությունը.

Պարոն Սուլթանյանի դեմ հարուցված քրեական գործը չի կարող դիտարկվել որպես մարդու իրավունքների պաշտպանության և քննադատող խոսքի դեմ հարուցված գործ, քանի որ հարցազրույցում հնչեցված ոչ մի միտք չի համապատասխանում իրականությանը: Սաշիկ Սուլթանյանի կողմից տրամադրված տեղեկությունները, որպես հայ ժողովրդի և Հայաստանի իշխանությունների ենթադրյալ վերաբերմունք եզոխ համայնքի նկատմամբ, ակնհայտորեն կեղծ են: Պարոն Սուլթանյանը չի նշել եզոխների իրավունքների պաշտպանությանն առնչվող իրական խնդիրները, այլ ակնհայտորեն խեղաթյուրել է իրականությունը՝ ներկայացնելով ՀՀ-ում եզոխական համայնքի հանդեպ վերաբերմունքը որպես թշնամական՝ մեջբերելով սխալ տվյալներ և թշնամանք հարուցող ձևակերպումներ:

Հետևաբար, Հայաստանի Հանրապետությունում եզոխների համայնքի նկատմամբ ենթադրյալ թշնամական վերաբերմունքի վերաբերյալ վերացական և իրականությանը չհամապատասխանող տեղեկություններ ներկայացնելով, պարոն Սուլթանյանը կատարել է հայ ժողովրդի հանդեպ ազգային թշնամանք հարուցող գործողություն: Հարկ է նշել, որ ազգայնականությունը, ռասիզմը և կրոնական անհանդուրժողականությունը բազմաթիվ հակամարտությունների դրդապատճառ են, չափազանց վտանգավոր են և կարող են հանգեցնել մարդկային զոհերի, վտարումների և հսկայական նյութական վնասի:

ՀՀ Քրեական օրենսգրքի Հոդված 226-ի համաձայն՝ սա հանրային վտանգ է ներկայացնում: Հատկանշական է նաև, որ հաշվի առնելով պարոն Սուլթանյանի դիրքը և հեղինակությունը եզոխների շրջանում, նրա հարցազրույցը կարող է հոգեբանական ազդեցություն ունենալ եզոխների մոտեցումների և ընկալումների վրա: Այն կարող է հայերի ու Հայաստանի բացասական ընկալում ստեղծել եզոխների շրջանում և թշնամանք հարուցել: Ավելին՝ նշված

հանցանքի մեջ հանրային վտանգը հիմնավորվել է ոչ միայն մասնագիտական իրավական-վերլուծական գնահատականով, այլև այն բավարար ապացույցի համադրությամբ, որ այն հենց այդպես էլ ընկալվել է որոշ անհատների կողմից: Հետևաբար, նշված հիմնավորումները հաշվի առնելով՝ հարկ է նշել, որ վերոնշյալ հարցազրույցի ընթացքում պարոն Սուլթանյանի կողմից հնչեցված պնդումները քննադատող խոսքից և իրավունքների պաշտպանությունից անդին են:

Սույն գործով նախաքննությունը կատարվել է պատշաճ մինչդատական ընթացակարգերով՝ պահպանելով համապարփակության, օբյեկտիվության և ամբողջականության չափանիշները, և այդ ընթացքում պարոն Սուլթանյանի իրավունքները կամ ազատությունները չեն խախտվել: Քրեական գործով նախաքննությունն ավարտվել է, դատախազը հաստատել է մեղադրական եզրակացությունը և 2021թ. օգոստոսի 2-ին քրեական գործի հետ ուղարկել դատարան՝ ըստ էության քննելու նպատակով:

Բաց դատաքննության միջոցով բոլոր շահագրգիռ շրջանակները կարող են լիարժեք տեղեկանալ սույն քրեական գործի փաստական հանգամանքների վերաբերյալ: